

Sygn. akt I C 697/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Jacek Głowacz

Protokolant: st. sekr. sąd. Wojciech Charciarek

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2017 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.

o ustalenie

- 1) oddać powództwo;
- 2) nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego.

Sygn. akt I C 697/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 lipca 2016 r. powód T. S. wniósł o ustalenie spełnienia lub nieistnienia obowiązku ubezpieczenia w związku z tym, że pozwany Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny domaga się od niego zapłaty kwoty 3.700 zł tytułem opłaty za brak ubezpieczenia pojazdu. Powód podał, że nie wiedział, iż istnieje obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia, gdy pojazd nie ma przeglądu technicznego i nie mógł być użytkowany. Powód podał, że opłata w tej wysokości dwukrotnie przewyższa wartość pojazdu oraz wysokość ubezpieczenia. /pozew- k. 2/

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Pozwany podniósł, że obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego OC posiadaczy pojazdów mechanicznych nie jest uzależniony od stanu pojazdu i sposobu korzystania z niego. Sam fakt, że pojazd nie jest używany nie oznacza, iż nie istnieje ryzyko powstania szkody w związku np. z wsiadaniem lub wysiadaniem z pojazdu, czy w związku z jego postojem lub garażowaniem. Pozwany wskazał również, że zgodnie z obowiązującymi przepisami istnieje możliwość umorzenia opłaty w całości lub w części, albo udzielenia ulgi w spłacie w trybie wskazanym w statucie (...). /odpowiedź na pozew- k. 31-32/

W dalszym toku procesu stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd ustalił:

W dniu 28 listopada 2015 r. powód nabył w komisie samochodowym pojazd marki M. o nr rej. (...). Powód uzyskał informację, że pojazd jest objęty ochroną ubezpieczeniową udzielaną przez (...) S.A. Pojazd znajdował się w złym stanie technicznym i nie mógł zostać poddany przeglądowi technicznemu.

Dopiero w marcu 2016 r. powód przystąpił do dokonania niezbędnych napraw pojazdu. Powód zawarł umowę ubezpieczenia obowiązkowego posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu 16 marca 2016 r., a przegląd techniczny

samochodu miał miejsce w dniu 18 marca 2016 r. Aż do dnia 18 marca 2016 r. powód nie korzystał z pojazdu, który znajdował się na podwórzu.

Powód nie wiedział, że w związku z brakiem ubezpieczenia obowiązkowego posiadacza pojazdu w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 15 marca 2016 r. może zostać obciążony przez (...) obowiązkiem uiszczenia opłaty. /bezsporne; przesłuchanie powoda- k. 15-16; odpis pisma- k. 33/

Pozwany wykonując czynności kontrolne dotyczące spełnienia obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ustalił na podstawie bazy danych Ośrodka (...), że pojazd powoda nie był objęty tego rodzaju ubezpieczeniem w okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 15 marca 2016 r. / bezsporne/

W piśmie z dnia 16 maja 2016 r. pozwany wezwał powoda do udokumentowania spełnienia obowiązku ubezpieczenia. / bezsporne; kopia pisma- k. 4/

W piśmie doręczonym pozwanemu w dniu 10 czerwca 2016 r. powód udzielił wyjaśnień podając m.in., że pojazd do dnia przeglądu nie mógł być eksploatowany, gdyż jego stan techniczny na to nie pozwalał. /bezsporne; odpis pisma- k. 33/

W pismach z dnia 14 czerwca 2016 r. pozwany wezwał powoda do przedstawienia dokumentów potwierdzających spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, dokumentów potwierdzających brak obowiązku zawarcia takiej umowy, albo – w przypadku niespełnienia obowiązku ubezpieczenia – uiszczenia opłaty w kwocie 3.700 zł. Powód został poinformowany, że opłata stanie się wymagalna po upływie 30 dni od otrzymania wezwania w razie nieudokumentowania powyższych okoliczności i niewniesienia powództwa do sądu powszechnego o ustalenie spełnienia lub nieistnienia obowiązku tego ubezpieczenia. Powód został także poinformowany, że jego obowiązkiem było posiadać ochronę ubezpieczeniową przez cały czas posiadania pojazdu niezależnie od stanu technicznego i charakteru jego użytkowania. /bezsporne; kopie pism- k. 5-6/

Powód pracuje na 1/2 etatu jako mechanik samochodowy z wynagrodzeniem w kwocie 925 zł brutto miesięcznie. Powód mieszka razem z matką, jednak prowadzi osobne gospodarstwo domowe. Matka powoda otrzymuje emeryturę w kwocie 1.300 zł miesięcznie. /bezsporne; kopia zaświadczenia- k. 3; oświadczenie- k. 9v; przesłuchanie powoda- k. 16-17/

Powyższy stan faktyczny nie jest sporny.

Sąd zważył:

Powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2060), posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem posiadanego przez niego pojazdu. Przepisy dotyczące obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych stosuje się także do posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, przed jego rejestracją oraz do posiadacza lub kierującego pojazdem historycznym albo pojazdem wolnobieżnym, od chwili wprowadzenia tych pojazdów do ruchu.

W świetle dyspozycji art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych najpóźniej w dniu rejestracji pojazdu mechanicznego, z wyjątkiem pojazdów historycznych, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu, a jeżeli chodzi o pojazdy wolnobieżne i historyczne – przed wprowadzeniem ich do ruchu.

Jak stanowi art. 10 ust. 1 i 2 ustawy, obowiązek ubezpieczenia uważa się za spełniony, jeżeli została zawarta umowa ubezpieczenia, na podstawie której osoba obciążona tym obowiązkiem korzysta z ochrony ubezpieczeniowej, a czas trwania i zakres tej ochrony odpowiadają przepisom ustawy lub odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia. Ustalenia spełnienia lub nieistnienia obowiązku ubezpieczenia można dochodzić przed sądem powszechnym.

Osoba, która nie spełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie, jest obowiązana wnieść opłatę (art. 88 ust. 1 ustawy), której wysokość w przypadku samochodów osobowych określana jest zgodnie z art. 88 ust. 2 pkt. 1 w zw. z ust. 3 ustawy i wynosi równowartość dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę. Rzeczywista wysokość opłaty jest uzależniona od okresu pozostawania posiadacza bez ochrony ubezpieczeniowej, a jeżeli okres ten przekracza 14 dni – opłata jest naliczana w pełnej wysokości. pełna wysokość opłaty dotyczy sytuacji, gdy okres pozostawania bez ochrony przekracza 14 dni.

Zgodnie z art. 90 ust. 1 i 4 ustawy, po przeprowadzeniu kontroli przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny lub po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 87, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny wzywa osoby obowiązane do zawarcia umowy ubezpieczenia do uiszczenia, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania, opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1, albo do przedstawienia dokumentów potwierdzających spełnienie w roku kontroli obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, określonego w art. 10 ust. 1. Opłata staje się wymagalna następnego dnia po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2, jeżeli zobowiązany nie udokumentował zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie lub nie wniósł powództwa do sądu powszechnego, zgodnie z art. 10 ust. 2.

Zgodnie natomiast z art. 94 ust. 1 i 2 ustawy, w uzasadnionych przypadkach, kierując się przede wszystkim wyjątkowo trudną sytuacją materialną i majątkową zobowiązanego, jak również jego sytuacją życiową, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny może umorzyć opłatę w całości lub w części albo udzielić ulgi w jej spłacie. Tryb postępowania przy rozpatrywaniu spraw, o których mowa w ust. 1, określa statut Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Biorąc pod uwagę treść przytoczonych przepisów stwierdzić należy, że powództwo o ustalenie spełnienia lub nieistnienia obowiązku ubezpieczenia na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy jest szczególnym rodzajem powództwa o ustalenie, o którym mowa w art. 189 k.p.c. Powód nie jest zatem obowiązany do wykazania interesu prawnego jako przesłanki merytorycznej zasadności powództwa opartego na dyspozycji art. 189 k.p.c., winien natomiast wykazać, że spełnił obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, albo nieistnienie tego obowiązku.

Szczegółowa analiza przepisów art. 23 w zw. z art. 29 ustawy prowadzi do wniosku, że obowiązek zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego będącego samochodem osobowym (niebędącym pojazdem historycznym, ani wolnobieżnym) istnieje również wówczas, gdy pojazd ten znajduje się w złym stanie technicznym lub nie jest eksploatowany przez posiadacza. Przesłanką powstania obowiązku zawarcia tego rodzaju umowy jest bowiem sam fakt zarejestrowania pojazdu. Norma wyrażona w art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych najpóźniej w dniu rejestracji pojazdu mechanicznego, z wyjątkiem pojazdów historycznych, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu, może budzić pewną wątpliwość interpretacyjną. Może bowiem sugerować, że ostatecznym momentem, kiedy powinno nastąpić zawarcie umowy ubezpieczenia jest chwila wprowadzenia pojazdu do ruchu niezależnie od jego rejestracji. Treść art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy należy jednak odczytywać łącznie z art. 23 ust. 2 ustawy, z którego wynika, iż powstanie obowiązku zawarcia umowy z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu dotyczy pojazdów mechanicznych przed ich rejestracją, a także pojazdów historycznych i wolnobieżnych. W tej sprawie okolicznością bezsporną jest fakt nabycia przez powoda pojazdu już zarejestrowanego, który nie stanowił pojazdu historycznego, ani wolnobieżnego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt. 10 i 11 ustawy.

W konsekwencji, powództwo o ustalenie nieistnienia po stronie powoda obowiązku zawarcia tego rodzaju umowy w okolicznościach przez niego przytoczonych nie jest uzasadnione.

Trudna sytuacja materialna powoda może natomiast stanowić przesłankę umorzenia opłaty zgodnie z powołanym art. 94 ustawy. Należy przy tym uznać, że w świetle treści art. 91 ust. 1 i 2 ustawy, w sytuacji, w której po wystosowaniu wezwania do zapłaty zobowiązany wystąpił z powództwem do sądu powszechnego zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy, ściąganie opłaty w trybie przymusowym (na drodze egzekucji administracyjnej) może nastąpić dopiero, gdy sąd prawomocnym orzeczeniem ustalił istnienie obowiązku ubezpieczenia.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd zaniechał obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego. Sąd miał na uwadze trudną sytuację materialną powoda, który korzysta w tej sprawie ze zwolnienia od kosztów sądowych, jak również fakt, że wystąpienie na drogę sądową stanowiło przewidzianą wprost przez ustawodawcę formę weryfikacji zasadności roszczenia pozwanego o uiszczenie opłaty w związku z zaniechaniem zawarcia umowy ubezpieczenia.